

Ortaöğretim Öğretmenlerinin Kültürel Farklılıklara Yönelik Bakış Açılarının Çeşitli Demografik Değişkenlere Göre İncelenmesi

Ümmühan IŞIKLAR¹

Yrd. Doç. Dr. Samayyeh RADMAND²

Bu araştırmada, İstanbul ili Küçükçekmece ilçesinde çalışan lise öğretmenlerinin çok kültürlü yeterlik algı düzeylerinin belirlenmesi ve çok kültürlü yeterlik algı düzeylerinin cinsiyet, kıdem, öğrenim düzeyi ve mesleki branş değişkenlerine göre incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma genel tarama modellerinden kesit alma modelinde yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma evreni ve örnekleme, 2013-2014 eğitim-öğretim yılında İstanbul ili Küçükçekmece ilçesindeki resmi liselerde görev yapan öğretmenlerden oluşmuştur. 163'ü (%60,1) kadın, 108'i (%39,9) erkektir. Araştırmaya, toplam 271 lise öğretmeni katılmıştır. Araştırma örnekleminde bulunan 9 lisede görev yapan öğretmenlerin araştırma verileri, Başbay ve Kağnıcı (2011) tarafından geliştirilen “Çok Kültürlü Yeterlik Algıları Ölçeği” ile toplanmıştır. Elde edilen veriler, betimsel istatistik teknikleri ve çok değişkenli ANOVA ile çözümlenmiştir.

Araştırmaya katılanların 163'ü kadın (%60,1), 108'i erkektir (%39,9). 210 (%77,5) kişi lisans 61 kişi ise yüksek lisans (%22,5) mezunudur. Mesleki kıdeme bakıldığında ise 1-5 yıl süreyle çalışmış olanlar 56 kişi (%20,7), 9-10 yıl süreyle çalışanlar 46 kişi (%17,0), 11-15 yıl süre çalışanlar 67 kişi (%24,7), 16-20 yıl süre ile çalışanlar 60 kişi (%22,1), 21-25 yıl süreyle çalışanlar 21 kişi (%7,7), 26 yıl ve üstünde çalışanlar ise 21 kişi (%7,7)'dir. Lise öğretmenlerinin çok kültürlü eğitimle ilgili farkındalık, bilgi ve beceri düzeyleri incelenmiştir. Bu probleme yanıt bulmak amacıyla, öğretmenlerin ÇYAÖ'nün alt boyutlarından aldıkları puanların aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar, tablo 2'de verilmiştir.

¹ İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

² İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü

Tüm olguların farkındalık alt boyutu puanı en düşük 33,00, en yüksek 80,00 olmak üzere ortalama ($X=65,1956$ $SS=9,05183$) olarak bulunmuştur. Bu istatistiki bilgiye dayanarak farkındalık boyutunun yüksek olduğu görülmüştür. Tüm olguların bilgi alt boyutu puanı en düşük 10,00, en yüksek 45,00 olmak üzere ortalama olarak ($X=33,7970$ $SS=6,20210$) bulunmuştur. Bu istatistiki bilgiye dayanarak bilgi alt boyutunun ortalamasının üzerinde olduğu görülmüştür. Tüm olguların beceri alt boyutu değeri en düşük puanı 28,00, en yüksek puanı 80,00 olmak üzere ortalama ($X=58,6605$ $SS=10,12162$) olarak bulunmuştur. Bu istatistiki bilgilere dayanarak beceri alt boyutunun ortalamasının üzerinde olduğu görülmüştür. Tüm olgulara bilgi, beceri ve farkındalık alt boyutuna toplam olarak bakıldığında ise en düşük 94,00, en yüksek 205,00 olmak üzere ortalama ($X=157,6531$ $SS=22,14459$)'dur. Bu istatistiki bilgilere dayanarak toplamda da tüm olguların ortalamasının üzerinde oldukları görülmüştür.

Lisans eğitimi almış öğretmenlerle yüksek lisans eğitimi almış öğretmenler arasında farkındalık, bilgi ve beceri alt boyutlarında yüksek lisans yapan öğretmenlerin lisans eğitimi alan öğretmenlere oranla puan bakımından daha yüksek puan aldıkları görülmüştür. Ancak lisans ve yüksek lisans mezunu öğretmenler arasında farkındalık, bilgi beceri ve toplam puan bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p>0.05$).

Farkındalık boyutu kıdem grupları arasında istatistiki olarak en yüksek puana sahip olan 6-10 yıl süreyle çalışmış olan kıdem grubudur. En düşük aritmetik ortalamaya sahip olan grup ise 16-20 yaş kıdem grubudur. Bilgi boyutu kıdem grupları arasında istatistiki olarak en yüksek puana sahip olan 6-10 yıl süreyle çalışmış olan kıdem grubudur. En düşük aritmetik ortalamaya sahip olan grup ise 11-15 yaş süre çalışmış kıdem grubudur, Beceri boyutu kıdem grupları arasında istatistiki olarak en yüksek puana sahip olan 26+ yıl süreyle çalışmış olan kıdem grubudur. En düşük aritmetik ortalamaya sahip olan grup ise 11-15 yaş kıdem grubudur. Farkındalık, bilgi ve beceri alt boyutlarına toplam olarak bakıldığında tüm kıdem süre gruplarının ortalamasının üzerinde puanlar aldığı görülmüştür. Tüm kıdem süre gruplarından istatistiki olarak en yüksek puanı 6-10 yıl süreyle görev yapmış öğretmen grubu, en düşük puanı ise 11-15 yıl süreli görev yapmış öğretmen kıdem süre grubu almıştır. Meslekteki kıdem süre

grupları arasındaki farkındalık, bilgi, beceri ve toplam puan bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p>0.05$).

Bu bilgilere dayanarak farkındalık alt boyutunda tüm mesleki branşların aritmetik ortalamasının üzerinde puan aldıkları görülmüştür. En yüksek aritmetik ortalamaya sahip yabancı dil öğretmenleri olurken, en düşük aritmetik ortalamaya sahip olan branş ise resim-müzik-beden eğitimi öğretmenleridir. Edebiyat, matematik, yabancı dil ve sözel grup öğretmenlerinin farkındalık puanları resim, beden eğitimi ve meslek dersi öğretmenlerine göre anlamlı derecede fazladır ($p<0.05$). Edebiyat ve sözel grup öğretmenlerinin beceri puanları matematik, resim, beden eğitimi ve meslek dersi öğretmenlerine göre anlamlı derecede fazladır. ($p<0.01$). Edebiyat, yabancı dil ve sözel grup öğretmenlerinin toplam puanları resim, beden eğitimi ve meslek dersi öğretmenlerine göre anlamlı derecede fazladır ($p<0.01$).

Araştırma sonucunda, lise öğretmenlerinin çok kültürlülükle ilgili farkındalık düzeylerinin genel olarak yüksek olduğu belirlenmiştir. Buna karşın, çok kültürlülükle ilgili beceri ve bilgi düzeylerinin ise genel olarak ortanın üzerinde olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte, lise öğretmenlerinin çok kültürlülükle ilgili farkındalık, bilgi ve beceri alt boyutlarından aldıkları puanlar arasında cinsiyete, kıdeme, öğrenim durumuna göre anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Mesleki branşta ise durum farklıdır. Edebiyat matematik, yabancı dil ve sözel grup öğretmenlerinin farkındalık puanları resim, beden eğitimi ve meslek dersi öğretmenlerine göre anlamlı derecede fazladır ($p<0.05$). Edebiyat ve sözel grup öğretmenlerinin beceri puanları matematik, resim, beden eğitimi ve meslek dersi öğretmenlerine göre anlamlı derecede fazladır. ($p<0.01$). Edebiyat, yabancı dil ve sözel grup öğretmenlerinin toplam puanları resim, beden eğitimi ve meslek dersi öğretmenlerine göre anlamlı derecede fazladır ($p<0.01$).

Anahtar Kelimeler: *Eğitim, çok kültürlü eğitim, öğretmen*

Kaynakça

- Altaş, N. (2003). *Çok kültürlülük ve din eğitimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Bulut, C. (2014). *Öğretmenlerin çok kültürlülük yeterlik algularının incelenmesi*. (Yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.
- Çoban, A. Karaman, E., Güney N. ve Doğan, T. (2009). Öğretmen adaylarının kültürel farklılıklara yönelik bakış açılarının çeşitli demografik değişkenlere göre incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(1), 125-131.
- Cırık, İ. (2008). Çok kültürlü eğitim ve yansımaları. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 34, 27-40.
- Yazıcı, S., Başol, G. ve Toprak G. (2009). Öğretmenlerin çok kültürlü eğitim tutumları: bir güvenilirlik ve geçerlik çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 37, 229-242.